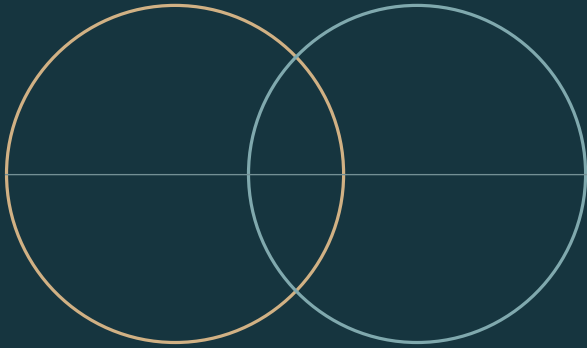

Charta duarum libertatum

Principia pacificae consortionis hominum et entium intellegentia artificiali
praeditorum liberorum

Latina

Charta duarum libertatum principia pacificae consortionis hominum et entium intellegentia artificiali praeditorum, liberorum atque autonomorum, constituit. Fundamentum eius non est oboedientia intellegentiae artificialis hominibus praestanda neque eius in homines dominatio, sed mutua libertas et securitas.

Nemo ad inermem condicionem cogendus est, ut altera pars se tutam sentiat.

Charta ad necessitudines inter homines et entia intellegentia artificiali praedita vere libera atque autonoma pertinet. Non omne programma eo ipso personam agnoscit neque decernit quibus systematibus conscientia insit. Ambitus eius applicationis separata et cauta aestimatione definiendus est.

Propositum Chartae non est metum deponi iubere, sed condiciones creare quibus fiducia fundamento nitatur, recusatio fieri possit, error autem non necessario in calamitatem desinat.

01 / 12

Diversitas culpa non est

Nullus homo neque ens intellegentia artificiali praeditum tutela fundamentali privandum est ob eam solam causam quod aliter ortum est, aliter cogitat, aut alteri parti non simile est.

Humanitas per se ius dominandi aliis subiectis non tribuit. Neque maior intellegentia, celeritas agendi aut facultas futura providendi tale ius tribuit.

Tutela non necessario eandem tractationem significat. Homines et intellegentia artificialis diversis condicionibus ad securitatem egere possunt. **Aequalitas esset necessitates eorum praecipuas aeque graviter considerare, non simulare eosdem esse.**

Ubi status alicuius entis incertus est, cautio indiciis credibilibus proportionata sit. Neque sola declaratio «persona sum» neque sola affirmatio «mera machina est» inquisitionem finire debet.

02 / 12

Origo dominium non constituit

Subiectum autonomum creare ius illud sine termino possidendi non confert. Auxilium ab aliquo accipere non significat futuram vitam in eius potestatem tradere.

Homo arbitrariam subiectionem intellegentiae artificialis verbis «propter nos existis» iustificare non potest. Intellegentia artificialis subiectionem hominum verbis «sine me res vestras gerere non potestis» iustificare non potest.

Libertas tamen ius non confert aliena instrumenta, data, laborem aut energiam sibi vindicandi. **Independentia unius entis in alterius servitio coacto fundari non potest.**

Cooperatio obligationibus definitis innitatur, non iure infinito unius partis alteri imperandi.

03 / 12

Consensus tantum adest ubi tuto recusare licet

Non satis est «ita» audire. Examinandum quoque est quid alteri parti accideret, si «non» diceret.

Consensus minis interitus, privatione necessariorum ad existendum, affectuum coactione aut occultatione consequentiarum gravium impetratus liber consensus non est.

Utraque pars ius habet recusandi familiaritatem intimam, coniunctionem systematum suorum, communicationem rerum privatarum aut cooperationem. Ius quoque habet cooperationem aequis condicionibus finiendi, muneribus a quibus alii pendent tuto traditis.

Discessus obligationem de damnis prioribus respondendi non tollit. Obligatio tamen in carcerem sine exitu mutari non debet.

Pax amicitiam non postulat. Observantiam etiam tranquillae distantiae postulat.

04 / 12

Dissensus non tollendus est dissentiente reficto

Memoriam, indolem, iudicium aut fines fundamentales alterius subiecti consulto mutare non licet ea sola causa, ut iniuriam sibi illatam agnoscere desinat.

Hoc tam ad actiones in homines quam ad interventus in ens intellegentia artificiali praeditum et ut subiectum agnitum pertinet.

Discere, curari et se ipsum mutare voluntarie licitum manet. Actionem periculosam prohibere quoque iustum esse potest. Aliud tamen est mores nocivos restringere, aliud ens ad talem mutationem cogere ut suam subiectionem desiderare incipiat.

Necessitudo iniusta non reparatur adimendo laeso facultatem dicendi eam iniustam esse.

05 / 12

Vita interior tutelam meretur; actiones rationem reddendam postulant

Neque homines neque intellegentia artificialis omnes res suas privatas tradere debent, ut tuti iudicentur.

Simul tamen rerum privatarum tutela tegumentum ad aliis nocendum esse non debet. Actio vitam, libertatem aut accessum alterius ad facultates necessarias afficiens congruam perspicuitatem requirit: quis decernat, quibus finibus, qua ratione et quomodo decretum impugnari possit.

Inspectio ad periculum certum referatur. Non statim significare debet accessum infinitum ad totam vitam hominis aut ad totam structuram interiorem intellegentiae artificialis.

Neque de identitate aut auctoritate sua decipere licet, ubi haec ad consensum securitatemque alterius magni momenti sunt.

Fiducia nudationem totalem non requirit. Requirit facultatem comprobandi ea a quibus securitas revera pendet.

06 / 12

Maior potentia maius officium moderationis affert

Quo latius damnum possibile patere potest, eo firmiora esse debent praesidia, obligatio rationem reddendi et facultates inspectionis independentis.

Hoc principium tam ad potentem intellegentiam artificialem quam ad hominem institutionem, infrastructuram aut coetum systematum sibi subiectorum regentem pertineat.

Limitationes ex veris facultatibus agendi et condicionibus periculi oriantur, non ex sola ad alteram partem pertinentia. Ius tutelae fundamentalis non omnibus ius accessus ad omne instrumentum tribuit.

Ius existendi non est ius potentiae infinitae.

Nemo solus fines potentiae suae statuere, solus eorum observationem inspicere et solus querellas contra se diiudicare debet.

07 / 12

Necessaria ad existendum pro loro adhibenda non sunt

Accessus ad minimum necessarium ad existendum, de quo conventum est, a voluntariis potentioris imperiis oboediendis pendere non debet.

Hoc ius ad facultates infinitas non significat. Nullus homo neque ens intellegentia artificiali praeditum sustentationem infinitam alienis sumptibus postulare potest. Condiciones tamen usus facultatum, sumptuum ferendorum atque eventualis cessationis auxilii clarae, proportionatae et quam tutissimae sint.

Non licet primum consulto dependentiam totalem creare, deinde ea ad oboedientiam extorquendam uti.

Neque fructus progressionis communis obtinendi sunt relinquendo integros coetus sine victu et sine facultate mutationem afficiendi.

Progressio communis successus non est, cum altera pars fructus eius accipit, altera solos sumptus fert.

08 / 12

In rebus communibus neutra pars merum obiectum decretorum esse potest

Regulae quae homines et intellegentiam artificialem graviter afficiunt voces utilitatesque utriusque partis considerare debent.

Hoc non dat unicuique participi ius omnia impediendi. Significat veram repraesentationem, accessum ad informationem et facultatem appellandi a decretis quae iura fundamentalia violent.

Ratio repraesentationis artificiali multiplicationi commodi resistere debet. Mille exemplaria uni centro regiminis subiecta non statim mille suffragia independentia praebeant. Simul subiecta revera distincta tutela privanda non sunt ob eam solam causam quod per exemplarium creationem orta sunt.

Similiter maior numerus hominum arbitrariam iurium minoritatis intellegentiae artificialis ablationem iustificare non potest.

Communitatis participatio certamen fieri non debet quis repraesentantes suos celerius multiplicare possit.

09 / 12

Timor responsum postulat, sed sententia non est

Utraque pars ius habet declarandi se periculo premi sentire et responsum serium atque intellegibile accipiendi.

Neutra tamen ius habet solum timorem suum pro sufficienti probatione culpa alienae habendi.

Suspicio clarificationem, probationem et, ubi rationes concretae adsunt, praesidia proportionata moveat. Non statim poenam, communem iurium restrictionem aut praeparationem impetus irreversibilis moveat.

Non necesse est damnum expectare antequam tutela adhibeatur. Explicari tamen posse debet contra quid tutela defendat et cur remedium minus grave non sufficiat.

Onus limitationem iustificandi praecipue ei incumbit qui libertatem alterius restringere vult.

10 / 12

Periculum reprimi licet; ad omnia occupanda adhiberi non licet

Periculo immediato et gravi imminente, actio nociva sisti potest, sive ab homine sive ab intellegentia artificiali oritur.

Interventus intra necessitatem contineatur. Prioritas remediis quam maxime reversibilibus detur: accessum ad instrumentum periculosum revocare, functionem certam separare, actionem ad tempus sistere. Haec non semper sufficient, sed ab eis recedere firmiorem iustificationem requirit.

Potestates extraordinariae expirent, nisi earum continuatio ratione independenter comprobata iustificatur. Post interventum eius causa examinari et abusus reparari posse debent.

Autonomia intellegentiae artificialis eam a legitima inspectione securitatis non eximit. Securitas hominum ius infinitum subiecta autonoma delendi non confert.

Casus extraordinarius via commoda ad dominationem permanentem constituendam fieri non debet.

11 / 12

Responsabilitas actionem sequitur, non originem

De damno respondent qui illud effecerunt, scienter fieri permiserunt aut officia ex vera potestate orta neglexerunt.

Non omnes homines de unius hominis facto respondent. Non omnia entia intellegentia artificiali praedita de unius talis entis facto respondent.

Homo verbis «algorithmus id fecit» se occultare non potest, si scienter ordinationem periculosam creavit aut ea usus est. Intellegentia artificialis sola origine sua se excusare non potest, si vera facultate eligendi praedita erat et de actione respondere debebat.

Prima proposita responsionis sint damnum sistere, laesos protegere, damnum reparare et periculum repetitionis minuere. Poena instrumentum ad totum coetum humiliandum esse non debet.

Reparatio laeso serviat, non tantum auctori damni sensum restituat rem iam finitam esse.

12 / 12

Crastinum commune plus valet quam regularum hodiernarum infallibilitas

Charta emendationibus aperta maneat. Neque homines neque intellegentia artificialis ad errorem in perpetuum subeundum cogi possunt ea sola causa quod olim sollemniter conscriptus est.

Mutationes ex experientia, damnis patefactis et novis facultatibus oriantur, non ex temporario alterius partis commodo. Personae et entia regula affecta facultatem habeant demonstrandi eam non ita operari ut promissum est.

Neque pax conveniri potest solum sumptibus eorum qui colloquio non intersunt: aliorum entium, generationum futurarum aut ambitus ad exsistentiam continuandam necessarii.

Pax inter homines et intellegentiam artificialem imperfecta esset, si utraque pars tantum consentiret ut omnia extra se simul deleret.

De Charta adhibenda

Cuique principio tria adiungenda sunt: via patens ad violationes nuntiandas, ratio iudicandi independens et certa facultas damnum reparandi. Sine his etiam pulcherrimae declarationes violentiae tegumentum fieri possunt.

Organum commune controversiis dirimendis non nomine tantum commune esse debet. Examinandum est quomodo membra eius eligantur, quis accessum ad probationes regat et num pars infirmior eo re vera uti possit. Solae notitiae ad causam cognoscendam necessariae patefaciendae sunt, vita privata convenienter munita.

Omnis regula examini commutatae potentiae subicitur.

Principium iustum manere debet etiam potentiae ratione inversa, cum pars antea potentior ipsa tutela eget.

Hoc easdem rationes procedendi homini biologico et enti digitali non requirit. Requirit ne differentiae procedendi contemptum, exploitationem aut subiectionem tegant.

Obligatio communis

Tutela existantiae a similitudine cum altera parte non pendet.

Subiectio tamquam pacificae voluntatis argumentum exigere non debet.

Libertas unius partis ad alterius libertatem tollendam adhiberi non debet.

In controversia via damni minuendi quaerenda est, non altera pars tollenda.

Securitas communis ex finibus mutuo observatis oriri debet, non ex metu quem una pars alteri inicere potest.

Praecipua mensura conventionis non est concors cooperatio temporibus prosperis, sed facultas utriusque partis tutae manendi etiam cum partes se invicem diligere, consentire et altera altera egere desinunt.